

ΑΠΟΦΑΣΗ-ΠΛΑΙΣΙΟ 2005/212/ΔΕΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 24ης Φεβρουαρίου 2005

για τη δήμευση των προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και ιδίως το άρθρο 29, το άρθρο 31 παράγραφος 1 στοιχείο γ) και το άρθρο 34 παράγραφος 2 στοιχείο β),

την πρωτοβουλία του Βασιλείου της Δανίας⁽¹⁾,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Το βασικό κίνητρο του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος είναι το οικονομικό όφελος. Οποιαδήποτε, συνεπώς, προσπάθεια πρόληψης και καταπολέμησής του, για να είναι αποτελεσματική, πρέπει να στοχεύει στον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των προϊόντων του εγκλήματος. Αυτό όμως είναι δυσχερές, μεταξύ άλλων, λόγω των διαφορών που παρουσιάζουν οι νομοθεσίες των κρατών μελών σε αυτόν τον τομέα.
- (2) Στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Βιέννης τον Δεκέμβριο 1998, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διατύπωσε έκκληση να ενισχυθούν οι προσπάθειες της ΕΕ για την καταπολέμηση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος σύμφωνα με πρόγραμμα δράσης όσον αφορά την άριστη δυνατή εφαρμογή των διατάξεων της συνθήκης του Άμστερνταμ για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης⁽²⁾.
- (3) Σύμφωνα με την παράγραφο 50 στοιχείο β) του προγράμματος δράσης της Βιέννης, εντός πέντε ετών από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ, θα πρέπει να γίνει βελτίωση και προσέγγιση, όπου απαιτείται, των εθνικών διατάξεων στον τομέα της κατάσχεσης και της δήμευσης των προϊόντων του εγκλήματος, λαμβανομένων υπόψη των δικαιωμάτων των καλή τη πίστει τρίτων μερών.
- (4) Η παράγραφος 51 των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Άμστερνταμ της 15ης και 16ης Οκτωβρίου 1999 τονίζει ότι η νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί το θεμελιώδες στοιχείο του οργανωμένου εγκλήματος, ότι απαιτείται η εκρίζωσή του όπου εμφανίζεται και ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι αποφασισμένο να λάβει συγκεκριμένα μέτρα για τον εντοπισμό, δέσμευση, κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων του εγκλήματος. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνιστά επίσης, στην παράγραφο 55, την προσέγγιση των διατάξεων του ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (π.χ. εντοπισμός, δέσμευση και δήμευση των κεφαλαίων).
- (5) Σύμφωνα με τη σύσταση αριθ. 19 στο πρόγραμμα δράσης 2000 με τίτλο «Πρόληψη και έλεγχος του οργανωμένου εγκλήματος: στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αρχή της νέας χιλιετίας», που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 27 Μαρτίου 2000⁽³⁾, θα πρέπει να εξετασθεί κατά πόσον υπάρχει ανάγκη να εκδοθεί μια νομική πράξη, η οποία, λαμβάνοντας υπόψη τις καλύτερες πρακτικές που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη και με τον δέοντα σεβασμό των θεμελιωδών νομικών αρχών, θα εισαγάγει τη δυνατότητα μετριασμού του βάρους της απόδειξης, στα πλαίσια του ποινικού, αστικού ή φορολογικού δικαίου, όσον αφορά την προέλευση των περιουσιακών στοιχείων των προσώπων που έχουν καταδικασθεί για αδίκημα που συνδέεται με το οργανωμένο έγκλημα.
- (6) Σύμφωνα με το άρθρο 12 σχετικά με τα μέτρα δήμευσης και κατάσχεσης της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών της 12ης Δεκεμβρίου 2000 κατά του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος, τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο να απαιτείται από τον δράστη να αποδεικνύει τη νόμιμη προέλευση του φερόμενου ως προϊόντος εγκλήματος ή άλλου υποκείμενου σε δήμευση περιουσιακού στοιχείου, εφόσον αυτή η απαίτηση συμβαδίζει με τις αρχές του εσωτερικού τους δικαίου και με τη φύση της δικαστικής διαδικασίας.
- (7) Όλα τα κράτη μέλη έχουν επικυρώσει τη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 8ης Νοεμβρίου 1990 για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και τη δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν υποβάλει δηλώσεις κατά το άρθρο 2 της σύμβασης σχετικά με τα μέτρα δήμευσης, προκειμένου να είναι υποχρεωτική η δήμευση των προϊόντων μόνο των καθοριζομένων σε αυτές αδικημάτων.
- (8) Η απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2001⁽⁴⁾, θεσπίζει διατάξεις για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων εγκλήματος. Σύμφωνα με αυτή την απόφαση-πλαίσιο, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να μην διατυπώσουν ούτε να διατηρήσουν επιφυλάξεις όσον αφορά τις διατάξεις της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη δήμευση, εφόσον το έγκλημα τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή μέτρο ασφαλείας μέγιστης διάρκειας άνω του έτους.
- (9) Με τα μέσα που υπάρχουν σήμερα στον τομέα αυτό, δεν έχει επιτευχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό αποτελεσματική διασυνοριακή συνεργασία όσον αφορά τη δήμευση, διότι συνεχίζουν να υπάρχουν κράτη μέλη στα οποία δεν είναι δυνατή η δήμευση των προϊόντων όλων των εγκλημάτων που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή μέγιστης διάρκειας άνω του έτους.

⁽¹⁾ ΕΕ C 184 της 2.8.2002, σ. 3.⁽²⁾ ΕΕ C 19 της 23.1.1999, σ. 1.⁽³⁾ ΕΕ C 124 της 3.5.2000, σ. 1.⁽⁴⁾ ΕΕ L 182 της 5.7.2001, σ. 1.

- (10) Σκοπός της παρούσας απόφασης-πλαίσου είναι να εξασφαλισθεί ότι όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν αποτελεσματικούς κανόνες για τη δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, μεταξύ άλλων και όσον αφορά το βάρος απόδειξης σχετικά με την προέλευση των περιουσιακών στοιχείων που κατέχουν πρόσωπα που καταδικάζονται για αδικήματα συνδεδεμένα με το οργανωμένο έγκλημα. Η παρούσα απόφαση-πλαίσιο συνδέεται με ένα δανικό σχέδιο απόφασης-πλαίσου για την αμοιβαία αναγνώριση εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσεων που αφορούν τη δήμευση προϊόντων του εγκλήματος και την κατανομή περιουσιακών στοιχείων, το οποίο υποβάλλεται συγχρόνως.
- (11) Η παρούσα απόφαση-πλαίσιο δεν εμποδίζει ένα κράτος μέλος να εφαρμόζει τις θεμελιώδεις αρχές του όσον αφορά την ευθυδικία, ιδίως το τεκμήριο αθωότητας, τα δικαιώματα ιδιοκτησίας, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, την ελευθερία του τύπου και την ελευθερία της έκφρασης σε άλλα μέσα επικοινωνίας,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ-ΠΛΑΙΣΙΟ:

Άρθρο 1

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης-πλαίσου:

- ως «προϊόν» νοείται κάθε οικονομικό πλεονέκτημα που προέρχεται από ποινικά αδικήματα. Μπορεί να συνίσταται σε οιαδήποτε μορφή περιουσιακού στοιχείου, όπως ορίζεται στην ακόλουθη περίπτωση,
- το «περιουσιακό στοιχείο» περιλαμβάνει κάθε είδους περιουσιακό στοιχείο, είτε αυτό είναι ενσώματο ή ασώματο, κινητό ή ακίνητο, καθώς και νομικές πράξεις ή έγγραφα που πιστοποιούν έναν τίτλο ή δικαίωμα επί του περιουσιακού στοιχείου,
- ως «όργανα» νοούνται κάθε είδους αντικείμενα που χρησιμοποιούνται ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν με οποιονδήποτε τρόπο, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, για να διαπραχθούν ένα ή περισσότερα ποινικά αδικήματα,
- ως «δήμευση» νοείται μια ποινή ή ένα μέτρο που διατάσσεται από δικαστήριο κατόπιν διαδικασίας σχετικής με ένα ή περισσότερα ποινικά αδικήματα και καταλήγει στην οριστική αποστέρηση του περιουσιακού στοιχείου,
- ως «νομικό πρόσωπο» νοείται κάθε οντότητα η οποία αναγνωρίζεται ως νομικό πρόσωπο βάσει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, πλην των κρατών ή των άλλων οργανισμών δημοσίου δικαίου όταν ασκούν κρατική εξουσία και των οργανισμών δημοσίου διεθνούς δικαίου.

Άρθρο 2

Δήμευση

1. Κάθε κράτος μέλος υιοθετεί τα αναγκαία μέτρα ώστε να καταστεί δυνατή, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, η δήμευση οργάνων και προϊόντων που προέρχονται από ποινικά αδικήματα που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή διαρκείας άνω του έτους, ή περιουσιακών στοιχείων η αξία των οποίων αντιστοιχεί στα προϊόντα αυτά.
2. Για φορολογικά αδικήματα, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν άλλες διαδικασίες πλην ποινικών προκειμένου να αποσπρηθεί ο δράστης των προϊόντων του εγκλήματος.

Άρθρο 3

Εκτεταμένες εξουσίες δήμευσης

1. Κάθε κράτος μέλος υιοθετεί τα ελάχιστα αναγκαία μέτρα, ώστε υπό τις συνθήκες της παραγράφου 2, να καθίσταται δυνατή η δήμευση, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν σε πρόσωπο που έχει καταδικασθεί για αξιόποινη πράξη.
 - a) διαπραχθείσα στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης, όπως ορίζεται στην κοινή δράση 98/773/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1998, σχετικά με το αξιόποινο της συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁽¹⁾, όταν η αξιόποινη πράξη καλύπτεται από:
 - την απόφαση-πλαίσιο 2000/383/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, για ενίσχυση της προστασίας από την παραχάραξη ενόψει της εισαγωγής του ευρώ με την επιβολή ποινών και άλλων κυρώσεων⁽²⁾,
 - την απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2001, για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος⁽³⁾,
 - την απόφαση-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 19ης Ιουλίου 2002, για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων⁽⁴⁾,
 - την απόφαση-πλαίσιο 2002/946/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2002, για την ενίσχυση του ποινικού πλαισίου για την πρόληψη της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής⁽⁵⁾,
 - την απόφαση-πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2003, για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας⁽⁶⁾,

⁽¹⁾ ΕΕ L 351 της 29.12.1998, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 140 της 14.6.2000, σ. 1.

⁽³⁾ ΕΕ L 182 της 5.7.2001, σ. 1.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 203 της 1.8.2002, σ. 1.

⁽⁵⁾ ΕΕ L 328 της 5.12.2002, σ. 1.

⁽⁶⁾ ΕΕ L 13 της 20.1.2004, σ. 44.

— την απόφαση-πλαίσιο 2004/757/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2004, για τη θέσπιση ελάχιστων διατάξεων σχετικά με τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των εγκλημάτων και τις ποινές που ισχύουν στον τομέα της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών⁽¹⁾.

β) η οποία καλύπτεται από την απόφαση-πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας⁽²⁾,

εφόσον η αξιόποινη πράξη, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες αποφάσεις-πλαίσια,

— όσον αφορά αξιόποινες πράξεις, εκτός από τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον μεταξύ 5 και 10 ετών,

— όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον 4 ετών,

και η αξιόποινη πράξη είναι τέτοιας φύσεως ώστε να μπορεί να αποφέρει οικονομικό όφελος.

2. Κάθε κράτος μέλος θεσπίζει τα αναγκαία μέτρα ούτως ώστε να είναι δυνατή η δήμευση δυνάμει του παρόντος άρθρου, τουλάχιστον όταν:

α) εθνικό δικαστήριο, βασιζόμενο σε συγκεκριμένα περιστατικά, έχει πεισθεί απολύτως ότι τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία έχουν προέλθει από εγκληματικές δραστηριότητες του καταδικασθέντος κατά το χρονικό διάστημα πριν από την καταδίκη για την αξιόποινη πράξη που αναφέρεται στην παράγραφο 1, το οποίο κρίνεται εύλογο από το δικαστήριο υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης ή εναλλακτικά·

β) εθνικό δικαστήριο, βασιζόμενο σε συγκεκριμένα περιστατικά, έχει πεισθεί απολύτως ότι τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία έχουν προέλθει από παρόμοιες εγκληματικές δραστηριότητες του καταδικασθέντος, κατά το χρονικό διάστημα πριν από την καταδίκη για την αξιόποινη πράξη που αναφέρεται στην παράγραφο 1, το οποίο κρίνεται εύλογο από το δικαστήριο υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης ή εναλλακτικά·

γ) εφόσον διαπιστωθεί ότι η αξία των περιουσιακών στοιχείων είναι δυσανάλογη προς το νόμιμο εισόδημα του καταδικασθέντος και εφόσον εθνικό δικαστήριο βασιζόμενο σε συγκεκριμένα γεγονότα έχει πεισθεί απολύτως ότι τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία έχουν προέλθει από εγκληματική δραστηριότητα του εν λόγω καταδικασθέντος.

3. Κάθε κράτος μέλος μπορεί επίσης να εξετάζει τη θέσπιση των αναγκαίων μέτρων ώστε να καταστεί δυνατή, σύμφωνα με τους όρους των παραγράφων 1 και 2, η, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, δήμευση, των περιουσιακών στοιχείων που έχουν αποκτηθεί από τους στενότερους συγγενείς του ενδιαφερομένου και των περιου-

σιακών στοιχείων που έχουν μεταβιβασθεί σε νομικό πρόσωπο επί του οποίου ο ενδιαφερόμενος –ενεργώντας είτε μόνος είτε από κοινού με τους στενότερους συγγενείς του– έχει επιρροή ελέγχου. Το αυτό ισχύει εάν ο ενδιαφερόμενος λαμβάνει σημαντικό μέρος από τα έσοδα του νομικού προσώπου.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιήσουν διαδικασίες άλλες από τις ποινικές προκειμένου να στερήσουν το δράστη από τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία.

Άρθρο 4

Ένδικα μέσα

Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσει ότι ενδιαφερόμενα μέρη που θίγονται από τα μέτρα των άρθρων 2 και 3 έχουν αποτελεσματικά ένδικα μέσα για τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων τους.

Άρθρο 5

Διασφαλίσεις

Η παρούσα απόφαση-πλαίσιο δεν μεταβάλλει την υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και θεμελιωδών αρχών, συμπεριλαμβανομένου, ιδίως, του τεκμηρίου της αθωότητας, όπως κατοχυρώνονται στο άρθρο 6 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Άρθρο 6

Εφαρμογή

1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να συμμορφωθούν με την παρούσα απόφαση-πλαίσιο μέχρι τις 15 Μαρτίου 2007.

2. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν, μέχρι τις 15 Μαρτίου 2007, στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου και στην Επιτροπή, το κείμενο των διατάξεων με τις οποίες μεταφέρονται στο εθνικό τους δίκαιο οι υποχρεώσεις οι οποίες τους επιβάλλονται από την παρούσα απόφαση-πλαίσιο. Σύμφωνα με έκθεση που καταρτίζεται βάσει των πληροφοριών αυτών και γραπτής έκθεσης της Επιτροπής, το Συμβούλιο εξετάζει, μέχρι τις 15 Ιουνίου 2007, κατά πόσον τα κράτη μέλη έλαβαν τα απαραίτητα μέτρα για να συμμορφωθούν με την παρούσα απόφαση-πλαίσιο.

Άρθρο 7

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα απόφαση-πλαίσιο αρχίζει να ισχύει την ημέρα της δημοσίευσής της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Βρυξέλλες, 24 Φεβρουαρίου 2005.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

N. SCHMIT

(¹) ΕΕ L 335 της 11.11.2004, σ. 8.

(²) ΕΕ L 164 της 22.6.2002, σ. 3.